

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Érdélyi Élet

Arad, 1933. VII. 1.

XXII. évf. 19. sz. — 20 lei

TARTALOM:

Sírások tárgynak rólunk, nélkülünk a konferenciákon. — A horogkereszttel szemben is áll az igazság: mégis mozog a föld!... — A munkanélküliség kálváriás útján hatadszor bukott bele a kishalakra. — Gyűlölet — a síron túl. — Intézmény, amelyről mindenütt több szó esik, mint Aradon. — A kis rikkancsból — a nagy Dayka Margit. — Esetek az életünkhöz. Egy kis csirkelagó, aki naponta evett lányos házaknál. — Öregember, akit megcsalt az élet meg a kötél. — Aki halálhírét keltette, hogy megszabaduljon feleségétől. — Ember, aki a halálba menekült hatodik gyermeke előtt. — Homoszexuálisok vására a v. Szabadság-téren. — Halló! Morgan ur! — lépjen ki a varalból! — Im igen szólnak Pécskán... — Humor, filmélet, — Stb., stb.

Segesvári szövetségár
vezérképviselése:

Vajda Béla

ARAD,

Bul. Regina Maria
Str. Alexandri
No. 1.

Pintér & Co.

tükörgyár és üvegszolda. **ARAD**, Strada IOAN CALVIN 39.

Belga kristály-tükör. — Mindennemű csiszolt üvegek, hajlitott üvegek. — Modern üvegsillárok. — Állandó raktár mindennemű bel- és külföldi üvegekből. — Mélyen leszállított árak!

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, magánosoknak 600 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek be, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetem.-ként. Nyiltér rovatban 50 lei, szövegközti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség: v. Szent László-ucca 2. — Telefon 520.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig. ARAD.

Kiadóhiv. és nyomda: v. József-fhg-u. Csanádi-pal.

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatall megbízottak: Bucureşti, Cluj, Timişoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

Sirások

tárgyalnak rólunk, nélkülünk a konferenciákon

Beküldött kézirat

(Arad). A kapitalizmust nem lehet megmenteni. Két okból. Az egyik, a szervi ok az, hogy *tulélte önmagát* és nem tudja többé betölteni hivatását. A másik, a gyakorlati és közelebbfekvő ok az, hogy a *kapitalizmus nem is akarja megmenteni önmagát*, mert visszariad azoktól az eszközöktől, amelyek számára időleges menekülést vagy válságának eltolódást hozhatnának.

Ha ezt a tételt még igazolni kellene, itt van igazolásul a — *világ gazdasági konferencia*.

Ezen a hangzatos szavakkal kezdődő, viaskodásokba és törvényekbe forduló és a kudarc minden bizonyosságával fenyegető konferencián kiviláglott, hogy azok a módszerek, amelyeket ott felvetnek és azok az eszközök, amelyekkel ott dolgozni próbálnak, még az időleges menekülés eszközeit sem adják meg az érdekelt kapitalizmusok számára.

Ha a konferencia delegációiban nem ezer nacionalista és imperialista előítélettel terhelt, ezer ferde és ostoba közgazdasági doktrinától fertőzött kormányférfi ülne, hanem ülnének azok, akik a józan ész, a tapasztalat és az elfogultságtól való mentesség hármasságával foglalkoznak munkájukhoz. akkor a konferenciának más irányt kellett volna vennie.

Megpróbáljuk, hogy néhány szempontot, a közönséges ember bölcsességének néhány megállapítását itt felsoroljuk, ámbár bizonyosra vesszük, hogy a londoni urak a megoldások legter-

Fejtájás ellen Rozsnyay fejpasztilla

ROZSNYAY gyógyszeriar, Arad.

mészetesebb, legkézenfekvőbb módjairól hallani sem akarnak és e józan tanácsok számára hozzáférhetetlenek.

Első tanácsunk technikai jellegű. Nincs idő és nincs mód többé elvi határozatokra, javaslatokra, bizottságokra és megvitatásokra, amit tenni akarnak, *azonnal kell tenniök*, amit határoztak, *azonnal kell végrehajtaniök*, mert az esésnek megvan az a fizikai törvénye, hogy egyre *gyorsul* és a világ állapota ennek az egyre gyorsuló esésnek szakaszában van. Már nem hanyatlás, már zuhanás, már nem roskadozik, már összedült, már nem lázas, hanem *haldoklik*.

Ha ezt nemcsak szavakkal, hanem cselekedetekkel is megértik, könnyebb a továbbhaladás. Másodsorban azt az elemi igazságot kellene megérteniök, hogy *nem a készletek nagyok, a fogyasztóképesség kicsiny*. Nem ott a hiba, hogy tulsok buzát termelnek, hanem ott, hogy *tulkevés kenyeret fogyasztanak*. Azok az államok tehát, amelyek a krízisből tehát úgy keresik a kivezető utat, hogy a termelést csökkentik, a meglévő készleteket el akarják pusztítani és egy bizonyos időszakaszra termelési tilalmakat akarnak fölláttítani, rosszul tudják a leckét. Minden termelésescsökkenés csak fokozza a válságot és a jószágok elpusztítása nem jelenti azt, hogy a jószágok ára emelkedvén, a termelők megtalálják a maguk számítását.

Egy másik alapvető szempont, amelyet számba kellene venni, az, hogy nem az *árak fölfokozásán* keresztül vezet az ut a gazdasági gyógyuláshoz. *Árakat* fokozni, és béreket a régi szintén hagyni, annyit jelent, mint a fogyasztóképességet még jobban *alacsonyítani*, *árakat* fokozni és a béreket velük együtt emelni, annyit jelent mint *más számokkal* fejezni ki *ugyanazt* a viszonyt, amely jószág és munkabér között jelenleg is fönáll. Ellenben *árakat változatlanul hagyni és béreket fokozni*, a kereslet megélénkítését, a termelt készletek fölmorzsolódását, a gazdasági mechanizmus *megindulását* jelenti.

Sok szó esik a *kontingentálási* rendszer megszüntetéséről és az egymás ellen dülő *vámháboruk* befejezéséről. Sőt eljutottak vérszegény vámfegyverszünetig is. Az ut helyes de az eszközök egészen szegényesek. A világháboru még jobban részekre tagolta Európát, mint ahogy ez a földrész a háboru előtt volt

Saját érdekében vásárolja meg mielőbb sorsjegyét az

**Aradmegyei
Takarékpénztárnál.**

megosztva. Ez a részekre tagolódás *végzetes és pusztító*. Nem vámfegyverszűnetekkel és nem egy-egy árucikkre vonatkozó dühödt alkudozásokkal kell a vámproblémát és ezzel együtt a javak fogalmának kérdését megoldani.

A megoldás utja nagy vám uniók létesítése azok között az országok között, amelyek egymást gazdaságilag kiegészítik és amelyek nyersanyag és készgyártmány tekintetében egymásra vannak utalva.

Nagy vita folyik az *aranyalapról* letértek és az aranyalapon levők között. Fordítsuk magyarrá és népszerűbbre ezt a kérdést. *Vannak hívei az inflációnak és vannak ellenesei*. Az infláció hívei úgy vélik, hogy országuk pénzének romlása esetén az átmeneti időszakban olcsóbb bérek és olcsóbb nyersanyagárak mellett tudnak termelni, *külföldre szállítani* és ezzel versenyt támaszthatnak más, *aranyalapon maradó* országok termelésének. Az inflációnak ezek a hívei csak egyet nem vesznek számba, és ez az, hogy *minden inflációnak megjön a börtje* és hogy az az utólagos stabilizáció áldozatai sokkal nagyobbak, mint amekkorára előny származhatik a pénzromlás időleges szakaszából.

Általában a *dömping* a legveszedelmesebb üzleti és külkereskedelmi politika. Nemcsak azt az államot teszi tönkre, amely ellen irányul, hanem azt is, amely csinálja. És a dömpingnek is legostobább faja, de egyben a *legkegyetlenebb is*, az ugynevezett *szociálpolitikai dömping*. Szociálpolitikai alkotásokkal nem rendelkező, vagy kevésbé rendelkező országok a maguk olcsóbb előállításai költségei révén versenyt támasztanak a többi országnak és ezzel kényszerítik arra, hogy maga is le szállítsa, vagy megszüntesse szociálpolitikai terheit. Amde a szociálpolitikanélküliség elnyomorodó munkásosztályt, ez megint csökkenő fogyasztóképességet jelent, a szociálpolitikai dömping tehát *visszaüt* arra, aki elindította.

A *háborus adósságok és jóvátételek* körül sok a formula és sok a fenntartás. Gyakorlatilag már egyik állam sem fizet a másiknak, vagy alig történnek ilyen fizetések. De az adósságok *elvi* fennállása idegesíti és nyugtalanítja a gazdagsági életet, anélkül, hogy ennek bármiféle gyakorlati előnye volna a hitelező államok számára, hiszen *pénzt ugysem tudnak kapni*. A jogfenntartás luxusáról haladéktalanul *le kellene mondani* és megszüntetni ezt az egész problémát, hogy ezzel is könnyebb legyen a világ sora.

Minden állam deficités és minden állam deficitjének legfőbb oka a fegyverkezési kiadások rettenetes terhe.

**JÉGELŐFIZETÉS és rendelés a legelőnyösebb
REUSZ jéggyárban**

A R A D, Bulevardul Regele Ferdinand 33. TELEFON 141.

A leszerelési konferencia ugyanugy megbukott, mint a világgazdasági konferencia. Pedig a két kérdés nem független egymástól és talán a genfi leszerelési kudarc egyben oka is a londoni fiasciónak. A leszerelés sürgős és elengedhetetlen, minőségi, mennyiségi leszerelésnek egyaránt el kell következnie és meg kell szünnie annak az állapotnak, hogy a

világgazdaság erőit a fegyverkezési ipar sajátítja ki a maga számára.

Persze nehéz a leszerelés akkor, amikor az államok között a bizalmatlanság atmoszférája van meg és amikor az egyes államok létét más államok diktatúrái fenyegetik.

A világgazdasági konferencia sikerének egyik elengedhetetlen feltétele a diktatúrák megtörése

mindazokkal a gazdasági eszközökkel, amelyek az összefogó világnak az ellenálló egyessel szemben rendelkezésére állanak. És még sok minden, amit sok volna felsorolni.

Hadd mondjuk itt csak azt, hogy rendkívül kevés szó esett és még kevesebb szándék a megvalósításra mutatkozott az *alaposan lecsökkentett munkaidő* mellett. *Letagadhatatlan, hogy a munkanélküliség mai állapota a végromlást jelenti.* Elháríthatatlan, hogy ezen a legcélravezetőbb eszközökkel segítsenek. A legkézenfekvőbb, bár mechanikus eszköz a *munkaidő leszállítása*. Ha a technikai eszközök olyan fejlettek, hogy a régi termelékenységnek sokszorosát jelentik, ennek csak egy ellenoldala lehet, hogy az egyes munkás munkaidejét a megsokszorozott termelékenység arányában *leszállítják*.

A konferenciának nagyon is napirendjébe váгна a *minimális bérek* megállapítása. A minimális bér egyúttal a fogyasztóképeség valamilyen alsó határát is megszabja és *tervszerű termelés* nem lehetséges addig, amíg egy bizonyos, aránylag stabil fogyasztóképeséggel nem lehet számolni.

A tervgazdálkodásról is csak általánosságokat mondtak. Ez a kérdés nem pusztán *technikai*, hanem elsősorban *gazdaságpolitikai* probléma. Mérjék föl a világ szükségleteit — de nem a mai nyomorúság szinten —, hanem megfelelő fogyasztás mellett és iparkodjanak minél kevesebb áldozattal, de minél nagyobb hatásokkal ehhez a szinthez szabni a termelést.

Ilyen és hasonló tanácsok akadnának százával. Talán sok olyan is van köztük, amit odakint is tudnak, sőt, határozati javaslatokba is foglalnak. Nekünk azonban nem javaslat, hanem *megvalósítás* kell.

A haldokló kapitalizmus tulsok áldozatot okoz a világ munkásosztályának. Nem mentené meg a tőkés termelés rendjét, de megkönnyitené és fájdalommentessé tenné az átmenetet, ha London valamilyen csodálatos módon meghallaná és meghallgatná a józan ész parancsait.

A horogkeresztrel szemben is áll az igazság: mégis mozog a föld!...

(Arad). Háromszáz évvel ezelőtt Galileo Galilei, a természettudomány mesterét és művészt, a haladás és kutatás titánját maga elé idézte Rómába a Szent Ofíciium. Megindult ellene az inkvizíciós per.

Az engesztelhetetlen VIII. Orbán pápa egyszer és mindenkorra, idők és örökkévalóság számára megakart tiltani és megakart akadályozni azt, hogy tanok terjedjenek, amelyek ellentétben vannak az uralkodó egyház igéivel és parancsaival, hogy nézetek váljanak közkeletűvé, amely nézetek nem egyeznek a hatalmon levők és az erősek nézeteivel.

Hetvenéves volt akkor Galileo Galilei, foglya lett az inkvizíciónak, bűnbánati zsoltárokat imádkozott egész nap és 22-én a Santa Maria Sopra la Minerva templomban ünnepeles esküvel tagadta meg saját tanait. De az eskü letételének pillanatában, ott az oltár előtt, bibortógás kardinálisok püspökök és apátok, lándzsások és poroszlók szemláltára toppantott egyet lábával, felszegte fejét és úgy kiáltotta: *Eppur si muove*: és mégis mozog... És elporladt VIII. Orbán pápa és elporladtak a kardinálisok, a poroszló csontjai fölött besüppedt a sirhalom és: *eppur si muove*: mégis mozog a föld.

Háromszáz évvel később az európai reakció a maga inkvizíciója elé idézi nemcsak a haladó gondolat minden bérét, mindenkit, aki másképp vélekedik a dolgokról, mint ő és arra kényszeríti, fegyverrel és erőszakkal, a test és lélek ezerrétü terrorjával, hogy tagadja meg mindazt, amit eddig igaznak és jónak vallott, tagadja meg a nagy szellemek felvilágosító munkáját, a hitet és világszemléletet, amelyet ők adtak: nemcsak Marxot, hanem Voltairé-t is, nemcsak Tollert, hanem Goethet is és vessék magukat alá kényre kegyre, kegyelemre vagy ítéletre a kapitalizmus és reakció biborba öltözött, diplomata-tógába bujt főpapjainak, barnainges, roham-sisakos poroszlóinak.

A világháboruban, nyomorban, szenvedésben megvéndt emberiség odaáll a reakció katedrája elé és szívében keserű dühvel visszavon, revokál, megtagad. Visszavonja, hogy szabadnak született. Revokálja, hogy életjoga van, megtagadja multját, jelenét, jövődjét! Azután felegyenesedik, urrá lesz benne minden embervolta, minden joga életre, szabadságra, jólétre, kulturára és kimondja dacos toppantással, kimondja még ha a katedra körül leselkedő poroszlók mind reárohannak is: *eppur si muove*, — mégis mozog a föld.

Galileo Galilei dacos toppantásának háromszázadik évfordulóján Hugenberget és a német nemzetieket idézik a reakció ítélőszéke elő. A horogkereszt felfalta a baloldalt, ösz-

szemorzsolta a középet, következik a jobbszárny. A centrum üldöztetése után Hugenberg, a szálláscsináló, Hugenberg, a szövetséges következik. Természetes ez így, mert nemcsak a természettudományban érvényesül az örök mozgás, az örök fejlődés törvénye. A reakció történelmileg előírt útja, hogy megegye mostohatestvéreit. Csak egyedül tud uralkodni és minden mást el kell, hogy pusztítson. Hugenberg az inkvizíció előtt áll. De Hugenberg nem fogja kimondani Galilei bátor szavát.

E szó kimondása, a nagy toppantás háromszázadik évfordulóján a szegényekre, élni, gondolkodni, szabadnak lenni akaró emberekre vár. Nekünk kell megmondanunk és a Hugenberg-példa nem cáfolja, de bizonyítja, hogy mégis mozog!

Ezen pedig nem változtatnak a szent inkvizíció bolthajtásos, embervastagságu börtönfalai sem.

Mégis mozog...

A munkanélküliség

kálváriás útján hatodszor bukott bele a büntetőparagrafusokba

(Arad). Olyan az arca ennek az A. Miksának, mintha állandóan vadalmán élne. Olyan fanyar és sovány, de nemcsak az arca, hanem a ruhája is fanyar, szegény és a tartásában is benne van valami riadt, görbülékeny meghunyászkodás, amint a bírák előtt áll. Orgazdaság miatt áll itt és nem először.

De ebben az irányban nem mutatkozik valami közlékenynek a vádlott, nem felel határozottan arra a kérdésre, hogy hányszor volt büntetve, hanem hagyta, hogy a bíró olvassa fel ezt az aktákból és ő csak bólogat rá kényszeredetten és alázatosan, hogy: — Igenis, kérem, így volt.

Éppen hatszor volt már büntetve. Tekintettel arra a körülményre, hogy 1902-ben született, elég szorgalmasan róttá hát a börtönök felé vezető utat. Pedig ez a pálya valami nagy előnyöket nem nyújtott neki sem, az látszik rajta, — el-

Mindennemű könyvkötészeti

munkát vállalok a legolcsóbb árban, izléses, szízes és praktikus kivitelben.

A. MIHALOYICIU

Arad, Kultur-palota.

lenben bizonyosan ez adta neki a tüdővérszt, amelynek láza ott virít sárgás arcának kiálló borotvátlan arccsontjain.

— Kereskedősegéd voltam — mondja, amint a foglalkozását kérdi az elnök és az a felelete, hogy „voltam“, egy szóba sűrített regénye egy életnek. Benne van az, hogy mostanában nagyon nehéz aktiv kereskedősegédnek lenni és ha már az az ember, akkor sincs nagy köszönet benne, mert a fizetés még kenyérre is alig elegendő. Kétségtelenül a körülmény jelentősen hozzájárulhatott ahhoz, hogy a vádlott az orgazdasági szakmában dolgozott. Ma is azért van itt, mert megvett két kalapot, amelyet azon frissiben lopott barátja egy aradi kereskedőtől. Eleinte próbálja tagadni, hogy előzetesen tudott volna a lopásról, de amikor a bíró azzal kecsgetti, hogy jobb, ha beismeri, mert ez lesz az egyetlen enyhítő körülménye, megadja magát és beismeri.

— Magam sem tudom, hogyan estem bele abba a két kalapba — mondja rezignált sóhajjal.

— Talán én tudjam, hogy maga hogyan esik bele az orgazdaságokba? — válaszolja a bíró.

— Nem akartam, tessék elhinni, egy év óta már tisztese-
gesen élek, nem akartam többé idekerülni.

— Azt hiszi, hogy megerőltette magát, hogy egy évig tisztese-
gesen élt? — jegyzi meg a bíró.

A vádlott nem szól erre semmit, de az arcáról, a szeméről le lehet olvasni, hogy mit gondol. Az látszik rajta: hej a bíró ur nem is tudja, hogy milyen nehéz még egy esztendeig is tisztese-
gesen élni egy ilyen kopott, szegény, tüdő-
bajos kereskedősegédnek, milyen nehéz kiizetni azt az al-
bérleti ágyat, meg azt a kis ennivalót, meg miegymást, ami-
kor az embernek nincs keresete. Csak tüdőbaja van és bün-
tetett előélete.

— Mondja, mindig börtönbe akar kerülni? — kérdi fed-
dően a bíró és erre sem felel a vádlott, csak néz szomoruan
azzal a két nagy lázas beesett szemével. Nem felel, de egész
bizonyos, hogy nem akar börtönbe kerülni, valószínűleg in-
kább szeretne valami jó szanatóriumba kerülni, ahol kija-
vitják a tüdőjét és sok tej van, meg jó fehér ágy és tisztaság.

Néhány hónapot kap. Megnyugszik, látszik az arcán,
hogy örül, hogy csak ennyit kapott.

SIMAY

uszoda és napfürdő

megnyílt

Nők és férfiak minden-
nap d. u. 6—8-ig.

Uszás tanítás felnőttek
és gyermekeknek.

Leszállított árak!

Nagy halak

vadásznak a kishalakra. — A kis népek játékszerei a nagyhatalmaknak

(Arad) Osztrák-magyar unió terve tartja most izgalomban az európai közvéleményt. Egy újabb terv a sok bukott terv nyomán. Egy új „szenzáció“ az elmúlt szenzációk után. Táviratok özöne borítja el megint a diplomáciai íróasztalokat és mondják, hogy Mussolini áll az új osztrák-magyar unió mögött s állítják, hogy a francia kormány, ha nem is teljességében, de jelentős részében rokonszenvvel foglalkozik ezzel az új tervvel, mely arra volna hivatva, hogy megakadályozza a Anschlusst, lehetetlenné tegye, hogy a hitleri Németország fölfalja Ausztriát.

Az Anschluss nem érdeke Franciaországnak és nem érdeke Olaszországnak sem, amely elviselhetetlennek érezné a német kolosszus nyomását a Brenner-hágón. Az Anschluss nem érdeke a kisantantnak sem, de nem érdeke Magyarországnak sem, amely ha az Anschluss bekövetkeznék, éppen úgy határvidékévé válna a kelet felé törő német imperializmusnak, mint Csehszlovákia és Jugoszlávia.

Csak hogy a kisantant Mussolini koncepciójáért sem lelkesedik és hírek szólnak arról, hogy a kisantant még inkább eltűrné az Anschlusst, mint az osztrák-magyar monarchia feltámasztására irányuló kísérleteket.

Ami Magyarországot illeti, egészen kétségtelen, hogy Ausztriával való egyesüléséből semmi haszna sem származhat. A felbontott házasság után egy új házasság Ausztria-Magyarország között annyit jelentene, hogy két üres koldustársisnya egyesülne és ez az egyesülés sem az egyik, sem a másik számára sem gazdasági, sem politikai szempontból nem jelentene semmiféle előnyt. De ha még ezt az egyesülést úgy akarnák kikényszeríteni, hogy tetejébe még

a Habsburgokat is nyakára ültetnék a két népnek, akkor ebből olyan külpolitikai bonyodalmak származnának, amelyek még az eddiginél is súlyosabbá tennék a középeurópai helyzetet.

Az osztrák-magyar monarchia föltámasztásának kártékony kísérletével szemben kell fordulnia mindenkinek, akik nem nyugtalanságok fokozódását kívánja, hanem a békét akarja Középeurópában.

De amint látszik, a nagyhatalmak nem nagyon törődnek azzal, hogy mit gondolnak tervezgetéseikről az érdekelt népek. A diplomáciai saktáblán folyik a játék, és a pénzeket a néma figurák szerepére kéuszerítik.

Hallatlanul felháborító, hogy a világháboru tanulságait sehol sem vonják le és most is milliók elpusztulása, a gazdasági élet teljes felbomlása után is csak ott folytatják, ahol elkezdték: imperialista hatalmi politikát csinálnak és érdekszférákra szabdalják a világot, mintha elidegeníthetetlen tulajdonuk volna.

Akik a világot hatalmukban tartják, képtelenek békét, munkát és rendet teremteni. A londoni világgazdasági konferencia megdöbbenő sivársága és szédítő reménytelensége mutatja, hogy a kapitalista kormányok képtelenek bizonyultak arra, hogy akár a gazdasági élet, akár a politikai élet területén a nagy ujjaszervezés munkáját megkezdjék.

Ez az új terv is, az osztrák-magyar unió terve, magán hordja a kapkodásnak, a koncepciótlanságnak és a lelkiismeretlenségnek bélyegét.

Mennyivel javulna még Európa vagy legalább is Közép-európa helyzete egy osztrák-magyar unió létrejötte után? *Semmivel!* Középeurópa számára csak egyetlen megoldás lehetséges:

visszaadni a Dunamedence népeinek önrendelkező jogát, megteremteni számukra annak lehetőségét, hogy szabad elhatározásukból, az egymásra utaltság megmásíthatatlan tényét felismerve teremtsék meg előbb a gazdasági, később pedig a politikai egységet.

Ez lehet a kibontakozásnak egyetlen egészséges útja, minden más kísérletezés balul üt ki, mert nem szünteti meg az ellentéteket, hanem szaporítja azokat.

Nem az a döntő, hogy mit akar és mit keres Közép-európában Mussolini vagy Hitler, a döntő kérdés az, *mit akarnak a Dunamedence népei.*

Szégyenteljes, hogy a kis népek az imperialista nagyhatalmak játékszerei lehetnek.

Mi természetesen nem hiszünk abban, hogy az osztrák-magyar monarchia visszaállítása sikerülhessen. Nem hiszünk az Anschluss lehetőségében sem.

Középeurópa népeinek a harmadik megoldást kell választaniók: a Dunamedence demokratikus és békés ujjaszenvedését.

ERDÉLYI HÍRLAP

a romániai magyarság legnívósabb, legnépszerűbb napilapja.

Gyűlölet — a siron tul

Barnainges hullarablók garázdálkodnak a német temetőben

(Arad) Tizennégy esztendeje nyugosznak a föld alatt *Kurt Eisner*, a bajor köztársaság volt miniszterelnöke, akinek életét gróf Arco gyilkos golyója irtotta ki és *Gusztav Landauer*, a bajor tanács köztársaság volt közoktatásügyi népbiztosa. Az egyik is, a másik is sok téglát hordott az európai kultúra épületéhez. *Egyik sem volt politikus*. Mind a kettőt a háboru utáni földindulás röpitette politikai pozíciókba és mind a kettő az életével áldozott azért, amit meggyőződésének érzett és tudott. A harc emberei voltak, de fegyverük nem a rohamkés, nem a kézigránát volt, hanem — a gondolat és a toll. Az ellenforradalom ölte meg őket, de holtukban nyugtuk volt, nyugtuk lehetett a weimari Németország földjében. Az egyiket a müncheni keleti temetőben földelték el, a másikat ugyancsak Münchenben helyezték sirba, az ugynevezett német temetőben.

Tizennégy évvel haláluk után a gyűlölet furiai vették hatalmukba a német birodalmat, a horogkereszt jegyében. A gyűlölet tapos végig Németországban mindenben, ami szabadság, jog, eszme, emberség. Minden, amihez hozzáférhet.

Nem tudja, mert nem tudhatja senki, hogy milyen rettenetes dolgok történtek a német internálótáborban és a német börtönökben. Amennyi kiszivárog ezekről a dolgokról, az is borzalommal tölti el az emberi szívet.

De, ha semmi hír nem jönne ki a német határokon és arról, ami ott történik, csak az az egy dokumentum szólna, amelyet a müncheni városi tanács most szolgáltatott azzal, hogy *elrendelte Kurt Eisner és Gusztav Landauer sirjának felásását és a két halott kiközösítését a müncheni temetőből*, akkor ez az egyetlen adat is elégséges volna. Elégséges volna arra, hogy minden kultúremler véleményyt alkosson magának a német barnainges barbárok pusztító és embertelen gyűlöletéről, amely még a halottak nyugalma sem tiszteli, amely nemcsak az élő, hanem a hallott ellenfelek ellen is kegyetlen hadjáratot folytat.

Az értelem, a szív, a kultúra meghaltak Németországban, — *nem örökre!*

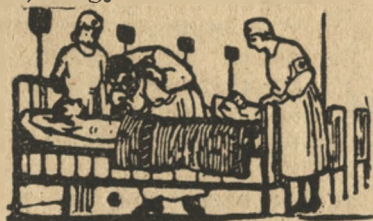
Városi kávéház

Leszállított árak. Elsőrendű kiszolgálás. Elkülönített játékterem. — Szeparált bridgeszalon. — Esténként parkettánc. — Aradváros közönségének évtizedek óta megszokott találkozóhelye. Tulajdonos: HÁGYÓ JÓZSEF

Intézmény,

amelyről mindenütt több szó esik, mint Aradon

(Arad) Annyira nem érdeklődik ma már senki semmi iránt, hogy nem árt, ha néha magunktól egy kis felfedező-utra indulunk. Nem árt, ha tudjuk, hogy vannak Aradon is olyan értékeink, amelyeknek természete idegen a hangos reklám csinnadrattájától, de minden propagandánál nagyobb reklám saját magának létezése.

Egyik legutóbbi számunkban ilyen önfelfedező alapon mutattuk be az Erdélyi Élet olvasótáborának Aradváros egyik mintaszerűen vezetett közegészségügyi intézményét, a városi tüdőszanatóriumot. Ez a nagyfotosságú közintézmény a város egyik külterületén fekszik s elhelyezkedése talán-talán még indokolttá teszi, hogy olyannyira kevesen tudnak róla. Más egyébként a helyzet például a Fischer Eliz palota udvarán álló aradi nőgyógyászati és szülészeti kórház esetben, amely valóban a város szívében fekszik, egy hatalmas palota-komplexum udvarán és a különálló épület az első pillanatra megragadja az arra vetődő idegen érdeklődését. Az aradiak...? Talán ma már észre sem vesszük, ha ügyesbajos dolgaik közepette a korzóról átrohannak a Fischer Eliz-palotán keresztül az egykori Batthyányi uccába... Pedig higgyék el, az a munka, ami ebben a palota-udvaron álló épület tükörsima padlóju betegszobáiban és ragyogó tisztaságu folyosóin folyik, sokkal-sokkal csodálatraméltóbb, mint az aradiak — közömbössége... például.

Óreg aradiak emlékeznek még rá, hogy a kisigényű kórházból, amelyett egy nemesszívű aradi hölgy alapított, hogyan fejlődött ki a mai modern közegészségügyi intézmény mintaszerű organizációja. Dr. Albu István, a tragikus körülmények között elhunyt hírneves aradi gynecologus vette kezébe az imperiumváltozás után az intézmény sorsát és kettéválasztva a szülészeti osztályt a nőgyógyászati osztálytól, a modern bábaképzésnek egy újabb hajlékot biztosított a kórház épületében.

Albu dr. tragikus halála után egyideig Dr. Mateescu Eugenia orvosnő vezette a kórház ügyeit, mindaddig míg az aradi származású Vuia Salvador dr. igazgató-főorvos el nem vállalta a nagyjelentőségű egészségügyi intézmény vezetését.

Dr. Vuia Salvador igazgató-főorvos virágzó praksziszát és kiterjedt előkelő társadalmi összekötéseit áldozta föl, hogy eleget tegyen az általánosan megnyilatkozó óhajtnak és személyesen is átvegye az aradi szülészeti és nőgyógyászati kórház vezetését. Az intézmény benne Albu István dr.

mélto utódját nyerte meg. Vuia dr., — aki szakkörökben is elismert kitünő nőgyógyász — nagy ambícióval fogott hozzá az intézmény egész organizációja átszervezésének. Európai nivót, modern profilaxiszt és higiénit honosított meg az intézmény falai között; majd letéve orvosi köpenyét, néha heketet is átutazgatott, hogy pompás pénzügyi érzékkel rendbe hozza a kórház zilált anyagi ügyeit. Ennek a számtalan oldalu aktivitásnak rövid félében belül meg is lett az eredménye.

Az aradi nőgyógyászati és szülészeti kórház újra visszanyerte régi hírét és Vuia dr. igazgató főorvossal az élén az intézet kitünő orvosi kara: Szántay dr. Bunteanu dr. Haber dr., valamint a kitünő képzettségü madámok egyetemi klinikai nivón tartják az egész modern gynecologiai intézményt.

Kevesen tudják ma még, hogy rövid félév óta a nagyközönség s főleg annak legkritikusabb része: a nők bizalma újra visszatért az átreformált intézmény iránt és ma már Arad legelőkelőbb rétegeinek hölgyei is bizalommal és eredményesen veszik igénybe a pompásan felszerelt közegészségügyi intézetet. Nem árt, — még kényes témájánál fogva sem — fölfedeznünk ezt a tényt ma, amidőn a legalattomosabb módon támadja meg a női szervezetet a modern élet lázas menete. Es jó tudnunk, hogy van Aradon egy intézmény, amely kiváló képzettségü orvosi karával és európai nivón álló szervezetével minden körülmények között a rászoruló szenvedők rendelkezésére áll.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A kis rikkancsból

— a nagy Dayka Margit

(Arad). Mindenki tudja ma már a magyar nyelvterületeken, hogy a magyar Tháliának van egy friss, tehetséges, fiatal papnője, aki, — horribile dictu! — ujságrikkancs volt Nagyváradon.

A neve: Dayka Margit.

Hiába is próbálná bebeszélni a sajtón keresztül a közönségnek, hogy a papája hatvanezer holdon igazgatta a kasznárok nyájait és a parforszavadászatokon lila frakkokba hajtották a nyulakat a Stefi gróffal, meg az Arisztid báróval, akivel elválhatatlanok voltak, mert együtt versenyeztek a szép Szederháthy komtesz kezéért, míg végül is papa győzött... és így tovább. Hiába is próbálná, mert Dayka Margit annyira erdélyi és annyira itt nőtt fel a szemeink előtt, hogy nincs mit tulozni, mint ahogyan az általában a kulissza-szédületek betegségében szokásos.

De Dayka Margit nem is teszi.

Ő bevallja.

Bevallja, hogy tényleg, Nagyváradon, mint maszatos kölyökkislány, ujságot árult. Hóna alatt a nyomtatott papirlapokkal a sarkokon álldogált, vagy a villamosok között tornászgatott, vagy az Astoria plüsdívánai közé huzódott vissza, ha zordonabb napok következtek és jól esett a meleg... Persze az összes nagyváradai pincérek tegezték a kis fruskát:

— Na mia, Margit, már megint rosszul megy...? Eriggy, kérj a konyhán egy pohár tejet...

A nagyvárad Aradi-ut környékén, ahol szegény iparos emberek kínlódnak, mint az öreg Dayka idejében, az iparosasszonyok és millimárik még ma is egész históriákat tudnak mesélni a fiús Margit heroikus korának kalandjairól. Egyszerű emberek között nőtt fel és kitanasztalta, hogy a munka sohase szégyen — már ha van tudniillik. Mert ha nincs, akkor az embernek előbb megfájul a feje, utána pedig a gyomorra. S az üres gyomor rossz tanácsadó...

A romantikára hajlamos lelkek hiába rettegnek meg: Uristen, hiszen nincs is gyerekszobája...! Kiki annyit rettenhet, amennyit tetszik. Ujságrikkancs volt...? Edison is az volt, mégis a világ egyik legnagyobb lángelméje lett. Becsületes munkával. Ugyanez áll erre a rendkívüli színésznői karrierre is.

Dayka Margit becsületes és szenvedésteljes, nélkülözésekkel teli élet munkájával küzdötte fel magát a legelső magyar színpadok egyikére.

És fiatalon heérkezett a siker boldog birodalmába.

A fiatal művész nő ezuttal a férjével brjött le az erdélyi turnéjára. Kolozsvár, Temesvár, Arad: egy-egy megszépült emlék lehet életében. S most ismét: Nagyvárad. Ahol a Saspassázson egykor a Nagyvárad Estilap és a Nagyvárad példányaiival a hóna alatt álldogált. Ma: más álldogál a sarkon, ujságlapokkal a kezében és hosszú hasábos cikkek viszont óróla, az egykori rikkancsról irnak prózai költeményeket. Nagyvárad Dayka lábai előtt hevert három estén keresztül: hiába, él még a híres körösparti romantika és nincs kivétel a varázs hatalma alól...

Állítólag a Daykát is rajtakapták a szemfüles várad kollégák, amint az egyik Szent László-téri ujságbódé mögé állott, figyelni az „utódokat“, a mai rikkancs-generációt. Amig Nagyváradon tartózkodott, egyébként minden reggel nyolc órákkor egy egyfogatu konflis állott meg az Astória előtt. A konflis megállott, — de nem szállt ki belőle senki. Ezzel szemben a kocsis a bakkon lassan szedelőzködni kezdett, a gyeplőt a baloldali lámpára akasztotta és odaszólt a lovának:

— Aztán csiba te, Ráro...

És bement reggelizni egy elegáns, karcsu hölgyel. Dayka Margit bátyja volt, aki a hugával reggelizett együtt a várad vendégjátékok alatt...

... És még mondja valaki, hogy ma már nem lehet érdekes karriert csinálni Európában...

Esetek az életünkből

Egy kis csirkelógó, aki napokat evett lányos házaknál. — Öregember, akit megcsalt az élet meg a kötél. — Aki halálhírét keltette, hogy megszabaduljon feleségétől. — Ember, aki a halálba menekült hatodik gyermeke elől

(Temesvár.) B. Zoltán szeretett vidáman, elegánsan élni. Hogy kicsoda ez a fiatalember? Hát bizony nem több és nem kevesebb, mint egy vidéki szélhámos, akinek véletlenül jó külseje van, de aztán egyébbel sem rendelkezik. Külseje és merészsége azonban elegendő volt arra, hogy néhány hónapig vigan éljen Temesváron, igazi uri módon. Ezt úgy csinálta, hogy szerzett egy hamis érettségi bizonyítványt, annak segítségével felcsapott önkéntesnek, sőt bement a tisztiiskolába és mint fiatal gazdag földbirtokos mutatkozott be mindenütt. Rövid idő múlva már annyi meghívást kapott elő-

kelő leányos családoktól, hogy alig győzte végigenni az ebédeket és a vacsorákat. És kölcsönt is kapott, amennyi csak kellett neki. Zavartalanul folyt ez a vig élet, egyik lány azonban valahogyan gyanut fogott. Ennek megnyugtására a következő komédiát rendezte: egyik barátját beküldte a Lloyd-kávéházba és azt mondotta neki, hogyha ő majd felhívja, egy átutazó kolozsvári egyetemi tanárként beszéljen vele és dicsérje őt, mert hallgatni fogják a beszélgést. Ezekután felhívta a telefonhoz előre odaállított barátját, aki egy közismert kitünő professzorként valósággal dicshimnusz zengett szeretett növendékéről. A leány meg is nyugodott, de a fiatalember azonban mégis rajtavesztett a vig életen és előreláthatólag rövidesen az ügyészség fogházában merenghet az elmúlt szép uri élet fölött. Amit olyan könnyen elért az emberek hiszékenysége révén.

* *

Egy öreg, mindenben csalatkozott aggastyán kenderkötélet vásárolt egy kötéláruiüzletben. A kötéltre odahaza felakasztotta magát, de testének súlya alatt a kötél leszakadt és hozzátartozói veszméletre térítették. Amikor a rendőrség kihallgatta, szomorúan bizonyítottatta, hogy nincs értelme az életének, nagyon szeretne meghalni. De aztán felvetette a fejét és ezt a meglepő kijelentést tette: „Engem nagyon megcsaltak. Kenderkötél árát fizettem, de csak rossz zsineget kaptam, amely leszakadt alattam. Csalásért feljelentést teszek a kereskedő ellen, akinél a köteleket vettem”. Hiába volt min-

den beszéd az élet értékéről és a szerencsés megmenekülésről, a halálra szánt aggastyán nem akart lemondani sem az öngyilkosságról, sem a feljelentés gondolatáról. A rendőrségen végül is kénytelenek voltak szabályszerűen felvenni a panaszos jegyzőkönyvet és megindítani a kereskedő ellen az eljárást. Egy jegyzőkönyv űrlap azonban üresen maradt: azt a panaszt nem volt aki felvegye, amelyben az aggastyán vádat emelt volna az ellen, a társadalmi berendezkedés ellen, amely munkás, dolgozó élet és hét évtized után sem biztosítja az emberek számára a gondtalan megélhetést. - A makacs életuntat megcsalta az élet is, a kötélt is, nem bünyös-e az életberendezkedés, amely csak a rossz zsinégért indít eljárást?...

* * *

S. Lörinc a háború előtt lókereskedő volt Temesváron, de egy napon gondolt merészet és kivándorolt Amerikába. Amire Newyorkba ért, megváltoztatta a nevét és ezen a

néven, annak rendje és módja szerint megnősült odakint. A változott viszonyok következtében néhány évvel ezelőtt ráunt Amerikára és egy napon visszatért Temesvárra. Itt újra a régi nevén szerepelt és ilyen minőségben egészen meglepetkezett amerikai énjéről, arról, hogy előbbi nevén Newyorkban már megnősült és feleségül vett egy környékbeli vagyonosabb özvegyasszonyt. A Newyorkban felejtett asszony hiába várta vissza a férjét, aki pedig azt ígérte neki, hogy rövidesen visszatér hozzá. Amikor már elunja a dolgot, gyors egymásutánban küldte a sürgető leveleket férjének, hogy térjen már vissza. Ezek a levelek azonban mind visszamentek Newyorkba azzal, hogy a címzett ismeretlen. Amerikás emberünk azonban véget akart vetni ennek az egyoldalú levelezésnek is és anyjával levelet küldetett Amerikában élő feleségének, hogy vele bizony egy kis baj történt, mert megoperálták és belehalt az operációba, így tehát akadálya van annak, hogy visszatérjen hozzá. Első számú felesége nem nyugodott bele abba, hogy ilyen könnyen elveszítse a férjét, kutatni kezdett és ráakadt a kétnévű ravasz lókereskedőre. Folytatásul a bíróság mond majd ítéletet az önön halála hírét költő ember felett.

* * *

Szökőkutszerűen bugyognak a „nagy beszédek“ forrásából a komor kérdéseket rózsavízzel permetezett jelszavak,

M U Z S A Y N Á L

színházzal szemben. **Nyári öltönyök és kabátok. Trench-coat.** Nem gyári áru! Minden drb. saját készítmény. Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel. Merkur bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

mint „ujnemzedék“, „fiatal generáció“ stb. A cifra szóvirágok azonban pillanatokra sem tudják elkendőzni azt a szörnyűséget, hogy az ország érverése körül bajok vannak. Lassan megáll az élet lükötése. A nyomoruság karja egyre ijesztebbre nő és ölelésével a lakosság legnagyobb részét a fekete inségbe szorítja. Atkinlódott a múlt és szörnyen keserves jelen után reménytelenné válik a jövő. Jaj annak a lának, amelynek gyöngye gyökérszálaikat férgek emésztik, háromszor jaj annak az országnak, amelyben a szülők képtelenek gyermekeiket felnevelni. Milyen döbbenetesen zord és komor jel a gyöngyöző szózuhatagok özönében az a holttest, amely a temető egyik szomorú fűfáján himbálódzik. Egy vándordrótzó afölött való elkeseredésében, hogy most született meg a hatodik gyermeke és nem tudja családját eltartani, drótkötéllel felakasztotta magát a temető egyik fűzfájára és amire rátaláltak, már halott volt. A ma emberének sorsa, aki hatodik gyermekének születésnapján a családfő rázuduló felelőségérzetének irtózatosszorítása alatt a halálba menekül, úgy hat, mint egy rémes üvöltés, amely segítségért és igazításért ordítja tele országhatártól országhatárig a földet, amelyen ha nőnek is virágok, idegen érdekek elszívják alóluk a tápláló nedveket.

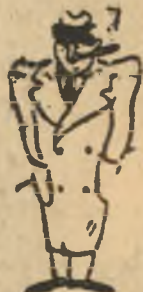

Homoszexuálisok

vására a v. Szabadság-téren

Tapintatos hatósági közbelépést igényel az aradi homoszexuálisok éjszakai élete. — Hogyan találkoznak és hogy élnek a lelki élet rokkantjai. — Zsarolják és inzultálják az áldozatokat. — Mi látszik a lámpafénynél és ami sötétben marad.

(Arad) A kávéházban kéjesen kacag a saxofon és benszóval pengetik az élet rytmusát. Olyan gondtalanul társalognak a fehér asztalok körül, mintha erre az egy éjszakára határolódott volna el az emberi élet. A derüs hangulatban egy sápadt erősen kipuderozott fiatalember kutató szemekkel rohan végig az asztalok között. Meg-megáll, körülnéz, aztán hirtelen felderül az arca. Az egyik billiárdasztalnál ugyancsak egy mosolygó arc reagál erre a titokzatos jelre. Helyrekerül a dákó, a főpincér besöpri a cechet és a két fiatalember szinte rohanva hagyja el a lokált

Senkinek sem tűnik fel, hogy az életnek milyen két

tragikus figuráját nyelte el szintén az aradi éjszaka. Hiszen a sötétség leple mindent eltakar. Nekünk azonban az a célunk, hogy bevilágítsunk ennek az éjszakának egy részébe, egy szomorú, kinosan ható részébe, amely kellőképpen dokumentálja, hogy lelki összeomlásunk folyamata ellepte az utcákat, a tereket, a nyilvános helyiségeket és most már nem csak a világvárosok büszkélkedhetnek azzal, hogy a sexuális aberráció legkülönbözőbb fajtájának a hordozói, hanem most már nekünk is tudomásul kell vennünk, hogy az utóbbi időben Aradon is elszaporodott a homoszexuálisok száma.

✧

Egy pillanatilag sem szabad a szemérem szabadkozásával elhesegetni ezt a szomorú tényét és az érdekelteknek röstelkedniök sem kell emiatt, mert hiszen olyan sajnálatos jelenségről van szó, ami csak szánalmat, a titokban lefolyó események feletti felháborodást, de minden esetre a hatóságok részéről gondos és figyelmes védelmet igényel. Nem csak a külvárosok nyomortanyáiról kerülnek ki ezek a szerencsétlen lelki nyomorultak, hanem ellenkezőleg: az aradi értelmiség körében számos olyan egyén van, aki ennek a szenvedélynek hódol. A homoszexuálisok társadalma egészen sajátos, lelki elferdültségüknek megfelelő életet él.

✧

Kitermelődtek a szokványos típusok. Él Aradon egy pincér, aki a homoszexuálisok között a prostituált szerepét játssza. Nagyszerűen öltözködik, piperkőc legény, aki több karcsatot visel a karján. A kiszolgáltatót páriák utolsó garasukat is feláldozzák, hogy egy „kellemes éjszakát” eltölthessenek vele. és ez a figura nem röstel nagy sumákat kérni olyanoktól, akikről úgy hiszi, hogy módjukban áll fizetni. Nagyon sok elszánt munkanálküli egzisztencia kószál ilyenkor éjjel a Szabadság-téren. Ezekkel az emberekkel rendszerint az történik, hogy a bizalmas együttlét során vagy teljesen kifosztják a szerencsétlen homoszexuális pénztárcáját, vagy előre elkérik a pénzt és valamelyik félreeső helyen tetleg inzultálják, illetve véresre verik ezeket a lelki betegeket. A rendőrségi jelentések nem számolnak be az ilyen történésekről, mert a homoszexuálisok javarészenek érthető okokból kellemetlen hatósági beavatkozást igénybe venni.

✧

Még egy epizód az aradi homoszexuálisok életéből. Az egyik aradi éjszakai mulatóban, úgy hajnal felé nyolc vagy tíz férfiből álló társaság borozgatott. A társaság központjában a mulató közönséget szórakoztató nőimitátor állott. Szinte megdermedtünk, amikor láttuk, hogy kik foglalnak helyet ennél az asztalnál, mert akár elhiszi az olvasó, akár nem, a szellemi foglalkozást üző ágaknak ugyszolván minden fajtája képviselve volt. A nőimitátor az asztalfőnél kellett magát és olyan komolyan, olyan elepedve suttogott szomszédaival, mintha nem is váltaná fel aprópénzre szolgálatait. A hatóságnak kell közbelépni tapintatosan és elővigyázatosan. Meg kell akadályozni, hogy lelketlen emberek visszaéljenek szerencsétlen beteg emberek gyöngéjével. Sr.

Hölgyeim és uraim,

itt látható az első feleség, aki munkanélküliség címen indított válópert a férje ellen, -- továbbá: egy statisztikai kivonat a házasságon kívül született gyermekekről, — s végül: a leépitett zongora, mint a békebelli kispolgári lakások díszes maradványa

(Arad.) Nem válóok a munkanélküliség. Ezt a bíróság mondta ki jogerősen. Es ezzel a törvény elvégezte a maga dolgát ebben a kérdésben, de nem a munkanélküliség és

nem az élet. A munkanélküliség, ez az irtózatoss betegsége, amely az utóbbi esztendőben több embert pusztított el testileg és lelkileg, mint valamennyi testi és lelkibetegség együttvéve, a bíróságok döntése ellenére is kétségtelenül tovább folytatja munkáját, nemcsak a társadalomban, hanem a családi életben is. Rengeteg változatban került már szóba a munkanélküliség. Volt öngyilkossági ok — és jelenleg is az napról-napra — büncselekmények előidézője, enyhítő körülmény, elmebetegség és egyéb bajok előidézője, *válóként* eddig azonban hivatalosan nem szerepelt. Egy munkásasszony vitte a munkanélküliséget, mint válóokot a bíróság elé, amikor kérte, hogy *válásszák el a férjétől, mert az munkanélküli és így nem tud gondoskodni a családjáról.* Az asszony keresetét jogerősen elutasították, de bizonyos, hogy ezzel a családfőt nem tették eltartóképeséssé és lényegében a *válás megtörtént,* mint ahogy a munkanélküliség már sok házastársat elválasztott egymástól.

A kérdés eldöntése kétségtelenül nehéz. Az asszonynak igaza van, amikor azt követeli férjétől, hogy viselje a ráeső részét a család eltartása gondjának. Viszont a férj nem oka munkanélküliségének, nem követett el semmi bünt felelősséggel, családjával szemben, csak azt, hogy munkásnak született. Munkásnak lenni pedig ma egyet jelent a munkanélküliséggel és ez az állapot annyit jelent: vége a családi nyugalomnak, sőt a család létének is. Szétesik a család, mert nincs miből eltartani és a családfői állapot nem méltóságosabbé, hanem tébolyító teher.

A bíróság jogilag döntött, kimondta, hogy a munkanélküliség nem válóok. De a munkanélküliség azért tovább választja el a férjet a feleségtől, apát a gyermektől és *kitől kérjék mindezt számon? Kitől?*

* * *

Szomorú statisztikai jelentést olvastunk a napokban. Tragikus helyzete a nép jólétének, közegészségügyének és gazdasági helyzetének. Minek nevezzük azt a jelenséget, hogy több, mint tizenöt százalék gyermek született házasságon kívül? Nem a polgári erkölcs nevében és nem a

finnyás urnók etikai felháborodását mimelve tartjuk elretentőnek ezt a számot. Inkább annak bizonyítékát látjuk benne, hogy milyen nehéz és reménytelen a családalapítás és hogy a fajfenntartás leküzdhetetlen ösztöne milyen nagy szociális nehézségek között tör utat. Avagy minek mondjuk a rengeteg halvaszületést? Nem más ok az, mint az anya betegsége, leromlottsága, agyondolgozottsága, az, hogy a terhesség alatt nem tudta kimélni önmagát.

És milyen döbbenetes, hogy *majdnem husz százalékra emelkedett az egy éven alul elhalt gyermekek száma*. Hol pusztíthatnak ilyen hallatlan módon a gyermekbetegségek? Csak ott, ahol hiányos a táplálkozás, rossz a levegő, fertőzött a szülő, nincs táplálék, nincs orvos, nincs gyógyszer. Ezekről írja a jelentés, hogy „csecsemőink szüleinek súlyos gazdasági helyzete következtében, gyakran elégtelen táplálkozása folytán, sokszor kisebb ellenállóképességgel jönnek a világra”. De megállapítja a jelentés azt is, hogy a csecsemőhalandóság két év alatt csaknem kétszeresére szökött fel, mégpedig azért, mert nincs szociális és egyéb segélynyújtás. Azt írják: „Ha módunkban lett volna a tápszerezállományt fokozni, ha módunkban lett volna a szülő megfelelő táplálkozását elősegíteni, valószínűleg sok elpusztult csecsemő életét lehetett volna megmenteni”.

A sivár jövődönék és tragikus jelennek számai és megállapításai ezek. Tisztelet illeti ezeket az intézményeket lelkes munkájukért, de ez a munka nem menti fel az államot a maga kötelezettségei alól. *Az állam feladata volna a gyermekvédelem és a csecsemővédelem országos megszervezése*, — mégpedig a szülő védelmen keresztül, ami más gazdasági politikát, más szociálpolitikát követelve s általában az egész átalakítást igényelné.

A zongora valaha a középosztály kiegyensúlyozottségának jelképe és a kispolgár szívének vágya volt. Zongora, buton, perzsaszőnyeg és ezüst evőeszköz: ez volt az a négy oszlop, amelyen a polgári jólét felépült. Azóta mi lett a jóléttel és mi lett a négy oszloppal? A buton kikerült a fülekből, a háboru alatt hadikölcsön lett belőle, a perzsaszőnyeget elvitték a konjunktura szerencselovagjai és a kéz alatt vásárló ügynök, az ezüst kiment a divatból, értéke lezuhant, *a zongorát pedig egyszerűen nem veszik meg*. Divatját elfújta a rádió, lehetőségét elvette a szegénység. Egy ismert aradi zongorakészítő nyilatkozata szerint a forgalomcsökkenés az elmúlt esztendőben már ujjabb harminc százalékot tett ki. Így változik a világ dicsősége és így hallgat el az örök c-dur skála a háromszobás kispolgári lakások ebédlőjében.

Halló! Morgan ur!

— lépjen ki a vonalból!

Arad. Morgan az amerikai vasutkirály, aki Romániában a telefonhálózatot bérli, kitűnően adminisztrálja magát. Legutóbb egy képes hetilapban láttam a fényképét. Ünnepelesen mosolyog a vizsgálóbíró előszobájában és várja, mikor kerül rá a sor. Sok mindennél vádolják hazájában a vasutkirályt, aki azonban fölényesen mosolyog... A lap meg is jegyzi: „A vasutkirály egy csöpp lelki szorongást sem érez“. A felvétel különben reklámszerű hűség-gel tükrözi vissza Morgan mosolyát és ezzel lelki beállítottságát.

Tanulság: Morgan nem bűnös!... Ugyanez a kép a romániai telefonmizériák síkjára vetítve:

Egyes lapokban Morgan igyekszik elhitetni a „nyájas olvasóval“, hogy most már minden rendben van. A telefon kitűnően működik, a kiszolgáló személyzet példátlanul udvarias és csak az lehet boldog ember Romániában, akinek telefon csilingel a lakásán vagy üzletében.

Ezek a reklámcikkek ugyanolyan őszintén mosolyognak, mint a vasutkirály a vizsgálóbíró előszobájában. A sajtó ellenben elfelejtett a cikkekhez kellő kommentárt fűzni. Majd megteesszük mi!...

Hát lehetséges, hogy Morgan ur mosolyog, lehetséges, hogy a vasutkirály úgy tudja, hogy a romániai telefonforgalom terén minden rendben van. Mi azonban másképpen tudjuk és sajnos, pont az ellenkezőjét tapasztaljuk napról-napra. A telefon rossz és drága. A kiszolgálás pontatlan. Az egyre „tömegesebben“ jelentkező telefonelcfizetőkkel szemben elfelejtették Morganék közölni azoknak névsorát, akik megunták a vasutkirály „telefoniktaturáját“ és nem csak leszerelték készülékeit, de a sok átélt keserűség és izgalom következtében megfogadták, hogy soha többé telefonkagylót nem vesznek kezükbe.

Morgan még azt is elrontotta, ami eddig jó volt. Addig forgatta a maga szent érdekei szempontjából a telefonkönyvet, amíg azt is kiforgatta a formájából. Az új telefonkönyv csak abban az esetben tünteti fel az előfizető foglalkozását, ha azt külön, jól megfizeti. A foglalkozás nélkül feltüntetett előfizetők 5100 leit fizetnek a házi telefon felszereléséért, de ha a foglalkozását is feltüntetik a telefonkönyvben — 7800 leibe kerül az idegromboló apparatus.

Halló! Morgan ur! Lépjen ki a vonalból!

Sós

Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a „SOLVO“ pirula

Dr. Fűjdes Béla gyógyszerésze, Arad

Im ilyen szólnak Pécskán...

Száll a madár ágról-ágra,
Száll a pletyka szájról szájra.

(Arad). Egyre nehező az élet és a falut is kezdik el-
lepni a nagy és kis szélhámosok. Főként a kicsik, akik a
városban nem győzik a nehézsúlyuak versenyét és kevesebb
felkészültséggel falun próbálnak boldogulni. A
falu ugyan nagyon szegény, de egy-két tehető-
sebb hiszékeny azért akad itt-ott, akitől ki lehet
szélhámoskodni egy kis pénzt.

Különösen a házasságszédelgők szeretik a
falusi talajt és gyakran történnek tragikomikus
esetek, amikor meglepően együgyű fogásokkal
sikerül a szélhámosnak boldogulnia.

Igy történt legutóbb egy ismert pécskai ta-
nyásgazdával is az a tragikomikus eset, amelyen
most a beavatottak az egész környéken nevet-
nek. Hangsúlyozzuk: a beavatottak, mert érthe-
tően mindent titkolnak, sőt, ha kell, leesküszik
valamennyi csillag az égről annak igazolására, hogy közön-
séges falusi pietykáról van szó és nem egyébről. De hát...
hogyan is mondják?... nem zörög a haraszt...

Beszélik, hogy a gazda tanyájára nemrég beállított egy
jómegjelenésű fiatalember, aki könnyen elhitette a gazdával,
hogy az egyik közeli uradalom főgépésze. Különösen a gazda
leányával foglalkozott nagy figyelemmel a fiatalember és si-
került is módszerével néhány óra alatt teljes bizalmát élvez-
nie a családnak. Két nap múlva a fiatalember, aki *Szabónak*
nevezte magát és akit tejbe-vajba fürösztöttek a tanyán,
megkérte a leány kezét és a hiszékeny szülők boldogan be-
leegyeztek a házasságba.

A „vőlegény“ a gazdát valamilyen ürüggyel *ünneplőbe*
öltöztette és magával vitte, majd a vasutállomáson azzal a
mesével hogy neki hivatalos emberekkel kell tárgyalnia, rá-
vette leendő „apósát“ arra, hogy *ruhát cseréljenek*.

Az após a félreeső helyén levette ruháját és a vőlegény
nyomban fel is vette azt, majd a maga ruháját is összecso-
magolva gyorsan távozott és apósát lenge magyarban ott-
hagyta a félreeső helyen, biztonság kedvéért az ajtót is rá-
zárta. A gazdát végül kiáltozására kimentették kényelmetlen
helyetéből, ruhát szereztek számára és így sikerült hazatérnie.

A „vőlegény“ keresik...

**Jövője biztosítva lesz, ha sorsjegyet
ILIESCU bankban vesz**

ARAD, Strada Bratianu No. 3.

Vőlegényem, a gazember!

Tragikomikus vitrioldráma a törvényszéken

(Arad) Ezt a maró folyadékot tudvalevőleg nemcsak fontos ipari célokra használják, hanem gyakran alkalmazzák a szerelemben is. J. Róza is ezért került az aradi törvényszék büntetőtanácsa elé. Barátján — amint ő mondja:

vőlegényén — alkalmazta a folyadékot mintegy 3 deci mennyiségben és a körülmények azt mutatják, hogy az illető férfi *szemén* akarta főként kipróbálni annak hatását. Nem rajta mult, hogy csak a *balarc és homlok* tapasztalta ki, hogy milyen a kénsav. Illetve, hogy mire visz a szerelem egy csalódott és elkeseredett nőt. Mert természetesen szerelem van a dologban, amelynek

elmulását akarta J. Róza megpecsételni a három deci vitriollal. Meg is pecsételte, azért áll most itt egészségrontás bűntettének vádjával terheltén.

Az elnök kérdésére J. Róza elég harsányan mondja, hogy 1909-ben született. Ugyilátszik büszke erre, de azt már szinte suttogja, hogy foglalkozása háztartási alkalmazott, hogy az utána következő kérdésre — arra, hogy volt-e büntetve — megint szinte harsányan zengje, kissé drámai pózzal: „Én soha, kérem.“ Egyébként izgékony, karcsu nő, jó sötétkék ruhában, valószínűtlenül magas cipősarkokkal és Greta Garbos hajjal, amely a nyakban olyan gondosan van föl-kunkorítva, hogy az embernek kedve volna ráakasztani az aktatáskáját. A vitriolt beismeri, de azt, hogy elmúlt szerelme tárgyának a *szemét* akarta volna kitenni a folyadék hatásának, határozottan tagadja.

— *Én akartam meginni*, de amikor megláttam csabítomat, magam sem tudom, mi történt velem és feléje öntöttem — mondja.

— Miért? — kérdi az elnök.

— Nem birtam, kérem, már tovább. Együtt éltem akkor már kilenc hónapja ezzel az emberrel, ütött, vert, el-

Megtaláltuk!

Szerencséje a
GOLDSCHMIDT
bankban!

Gondoskodjék idejében sorsjegyről!

akart hagyni. Egyszer jött a Juliska hozzá, hogy adjon neki pénzt, mert más állapotban van, aztán Eszti jött, mind jöttek sorba hozzá a nők, engem pedig ütött. Nem birtam tovább. Egyszer már a kötélén lógtam, másszor meg a Marosba akartam ugrani, azután történt ez az eset.

— Miért hagyta ott ezt a nőt? — kérdi az elnök a sértettet, H. Márton 28 éves asztalossegédet.

— Mert nem viselkedett úgy, amint illet — feleli a fiatal ember méltóságteljesen. Majd elmondja a vitrioldráma lefolyását és megmutatja annak nyomait az arcán és homlokán. Azután a nő és a férfi összevesznek akörül, hogy a nő akart-e a Marosba ugrani vagy sem.

— Dehogy akart, kérem, azért volt a Marosparton, mert randevuja volt ott — mondja a sértett nagy nyugalommal.

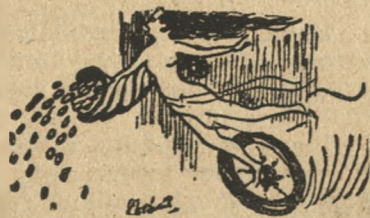
A rendőri jelentésből egyébként kiderült: kissé valószínűtlen J. Rózának ama védekezése, hogy a szóban forgó vitriolt ő akarta meginni öngyilkossági szándékból. *Inkább cujkát ivott*; a rendőri jelentés szerint amikor elfogták ittas állapotban volt és be is ismeri, hogy előzetesen *három deci cujkát ivott meg*, amely folyadék, akármennyire kárhozható is, de mindenesetre szelidebb, ihatóbb anyag, mint a vitriol. Így tehát nem lehet J. Rózától rossznéven venni, ha inkább a cujkát itta meg.

— Kivánja a megbüntetését? — kérdi az elnök a fiatalembertől, aki erre a kérdésre határozott *igen*-el felel.

J. Rózát el is ítélik néhány napi fogságra, de az ítélet végrehajtását felfüggesztik. Megnyugszik, megigazítja haját és távozik. Megkönyebbülten és mosolyogva — egy fiatalemberrel.

Szerencsés
sorsjegyek
főárusítója

az

Aradi
Általános Takarékpénztár

Pénzfelvétellel — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében, — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbizottaink vannak feljogosítva.

Hogyan járt tul a mozis a filmkölsönző eszén ?

Kedves történet a kedvetlen mozifrontról

(Cluj). Tudni kell, hogy a filmkölsönzők a moziknak percentre adják ki a filmeket. A bruttóbevételből bizonyos percentet kell fizetni a filmkölsönzőnek.

Tudni kell, hogy a filmkölsönző is, a mozis is minden hájjal meg van kenve.

Tudni kell és minden filmkölsönző tudja is, hogy család nincs kizárva. A multban már előfordult, hogy a mozis duplasorozatú jegyeket árult és csak az egyik sorozatot számolta el.

Hogy ez elő ne fordulhasson, a filmkölsönzők a saját kisasszonyukat is beültették a pénztárba és ez ellenőrizte a dolgokat.

De a mozis sem esett a fejelágyára.

A mozis mozisnál példátlan udvariassággal fogadta a kisasszonyt. Nyájas, mozisnál példátlanul nyájas volt hozzá és még uzsonát is hozatott neki.

A kisasszony megitta a kávéét és éber, sőt héber szemekkel ellenőrzött. Őrzött, őrzött, ellenőrzött, de egyszerre csak . . .

Éppen. amikor legtöbben tolongtak a pénztár előtt, az ellenőrző kisasszony egyszerre csak felugrott és egy olyan helyre sietett, ahol senkit sem szoktak ellenőrizni.

Bocsánat, mondta, amikor visszajött és megint ellenőrzött. De ember tervez, gyomor perverz, az ellenőrző kisasszonynak megint valami sürgős dolga akadt.

És negyedóránként sürgős dolga akadt. Hol hajthatatlanul ellenőrzött, hol ellenkezőleg.

A pénztárba pedig vigan árultak a duplasorozatú jegyeket, mert hát a mozis sem esett a fejelágyára.

Az udvarias és nyájas mozis ugyanis Koprolt kevert a kisasszony kávéjába.

Tanulság: hamarabb lehet tevének átjutni a tü fokán, mint tulajárni egy mozis eszén.

POLITIKA

az Erdélyi Élet görbetükrében

— Minden pénzügyminiszter azzal kezdi, hogy nem emel adót. Madgearu mégis minden vonalon emelt.

Kohn megrendel egy nadrágot a szabónál. A nadrág elkészül és este szállítják. Kohn felpróbálja és konstatálja, hogy nagyon hosszú. Azt mondja a feleségének:

— Zálíkám, nekem a nadrág reggel kell, légy szives, vágj le belőle 10 centimétert és szegd be.

Az asszony nem vállalkozik rá.

Kohn erre megkéri az anyósát, de az sem vállalkozik, megkéri a lányát, az sem vállalkozik, mire dühösen lefekszik és elalszik.

Kohné éjjel felébred és megbánja, hogy nem teljesítette a férje kérését. Nesztelenül leszáll az ágyból, levág a nadrágból tíz centimétert és beszegi.

Egy félóra múlva az anyós riad fel és megbánva, hogy nem teljesítette a veje kérését, leszáll az ágyból, levág a nadrágból tíz centimétert és beszegi.

Rá egy félórára a lány ébred fel lelkiismeretfurdalással, nesztelenül leszáll az ágyról, levág a nadrágból tíz centimétert és beszegi.

Kohn másnap uszónadrágban jelent meg a reggelinél.

— Tényleg úgy szereti-e Vaida miniszterelnök a zsidókat, ahogy azt a zsidók hiszik?

Kohné naponta hatszor is megkérdi az urától, hogy szereti-e őt. Kohn végre megunja sok választ és kifakad:

— A fene egye meg azt a rücskös pofádat, hát hány-szor mondjam, hogy imádlak?

— Tekintve, hogy nálunk a Cuza-párt kettészakadt, felmerült a kérdés, hogyan osztják fel maguk között a párttagokat?

A tanító megkérdezi Móríckát az iskolában:

— Mórícka, ha ti otthon heten vagytok testvérek és kapsz a mamától öt almát, hogy osszad el igazságosan a testvéreid között, mit csinálsz te akkor?

Mórícka gondolkozik egy kicsit, aztán kivágja:

— Almapirét.

Kiváló minőségű tölgy és
müton szárított bükk

parketta

előnyös
árban

Kornis Testvérek r.t.-nál

Arad Strada Alexandri 1. — Volt Sa'acz-ucca — Telefon 501.

MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Pillangó kisasszony

Belasco Dávid gyönyörű drámája szinte feledésbe merült, amióta Puccini operát irt belőle. Pedig a „Pillangó kisasszony” mint dráma is elsőrendű alkotás volt és nem kis mértékben járult hozzá, hogy Puccini remek zenészerzőt és fakasztotta belőle a szép melódiákat, melyek viszont világsikerré és örökéletűvé tették a megható szöveget. A kis kínai lány története közismert már az egész világon, mégis bármelyik színház műsorára tüzi, a közönség érdeklődéssel nézi meg. Madame Butterfly meseje örök emberi sorsat ábrázol és a kis kínai nő szívéből minden nő szerelmes szíve szólal meg. A szerelem örök éposza a Pillangó kisasszony és természetes, hogy a filmrendezők figyelmét is felkeltette. Madame Butterfly a filmen azonban egy egész új műfajt jelent és nem csodálnánk, ha ebből a műfajból még több kiváló film születne.

A Pillangó kisasszony filmszövege visszatért az eredeti Belasco féle drámához és annak egész izgalmas és érzelmes meséjét a közönség elé viszi. Nem hanyagolta el azonban a zenét sem és Puccini csodás muzsikáját mindvégig kísérendő zenének alkalmazza. Ez az új melodramaszerű alkotás sokkal jobban illik a hangosfilm karakteréhez, mint akár az opera, akár a dráma. Mind a kettőnek az előnyeit egyesíti, anélkül, hogy valamit is átvenne fogyatkozásaiából. A prózában elmondott szöveg természetesebben hat, mint az ének, viszont a zenei aláfestés megadja a kellő hatást. Harmadik előnye a filmnek, hogy a délszaki tenger csodás világát nem

Herta Breckner

a bécsi Staatsoper prima
ballerinájának személyes fel-
lépte a Select-mozgó minden
előadásán, július 2-án és 3-án

diszletek gyatra másolatában, hanem a maga igazi varázsában mutatja be.

A film szereposztása elsőrendű. A cimszerepre az összes világsztárok között nem lehetett volna alkalmasabbat találni, mint az Amerikai Tragédia bájos hősnőjét Sylvia Sidney-t. Ennek a román származású színésznőnek olyan jelegzetesen mongol arckaraktere van, hogy ha nem tudnánk, kik voltak szülei, azt hinnék, hogy a Csendes Óceán almavirágos partjain ringatták bölcsőjét. Ferdeszabású, csodálkozó szemeiben minden szerepében benne ült a Pillangó kisasszonyok tragédiája. Törékeny kis alakja, zenélő mozdulatai éppen erre a szerepre predesztinálják. Be is váltotta száz százalékban a hozzáfűzött várakozásokat, aminek legfőbb bizonyítéka a film világsikere. Cary Grant alakítása az angol kapitány szerepében elegáns, férfias. A kisebb szereplők kiváló színjátékot produkálnak.

Eladó gavallér.

Sári Maritza első filmje

A szenzációra éhes és pletykát kedvelő közönség a világ minden részében falta a sajtóban megjelenő híreket, amelyek arról szóltak, hogy a sokszorosan nős és az ugyanannyiszor elvált *Charlie Chaplin* európai kéjutazása során Juan le Pinsben új sztárt fedezett fel a szép és szőke Sári Maritza szeméjében. Az illusztrált lapok egyik napról a másikra tele lettek a tizenkilencéves és tényleg feltűnően szép fiatal színésznő fotográfiájával, hát máig amikor megírták, hogy *Chaplin* új felfedezettjét magával viszi Hollywoodba. Már a házasság dátumát is tudni vélték, mert hosszú hónapokon keresztül elválfhatatlanul együtt volt Chaplinnel. A párti közben „visszament” a Chaplin-ügy azonban remek lehetőséget nyújtott a szép fiatal lánynak arra, hogy első szereplésével a sztárok közé ugorjon. Mikor Sári Maritza megérkezett Newyorkba, a Chaplinnal kapcsolatos reklámot a Paramount azonnal kihasználta és a nagy kómikus háta mögött leszerződtette a primadonnát. Maritza Sári, akiről köztudomású, hogy magyar származású és egy igen előkelő erdélyi család leánya, eddig két filmet játszott a Paramount-nál. Első filmjét a cenzura nem engedélyezte Európában, most azonban a másodikkal már több szerencséje van az óhazában. Ez a második filmje *Az eladó gavallér*, ebben mutatkozik be Erdély közönségének.

Ez a törékeny, finom szőkeesség eddig valóban hiányzott az amerikai sztárok változatos galériájából, ahol pedig minden típusra, minden árnyalatra már megtalálták az igazit. Sári Maritza az a filigrán leánytípus, amely tele van

Orvosi kozmetikai intézet Arad, Str. Românului 14.
Szőrtelenítés, szemölcseltávolítás, arcápolás, olcsó bérletben is. Esti kikészítés. Külön tisztviselő árak

mosollyal, derűvol, de a mosoly mögött romantika igazi könnyei is csillognak. Első filmje *Az eladó gavallér*, amely Európába is elkerült és ezen már annyira finom és elegáns kvalitásokat mutat az új sztár, hogy egészen biztosan sokoldalú szerepkör vár rá a következő filmekben is. A Paramount természetesen a legartisztikusabb körítést adta Sári Maritza produkciójához. Ötletes rendezést és behizelgően kedves mesét, amelyben új sztárjának alkalma nyílik egészen közel hozzáférközni a közönség szívéhez és érdeklődéséhez.

A mai Bécs él *Az eladó gavallér* meséjében. És Sári Maritza azt a kedves, okos bécsi kislányt játsza, aki beleszeret a tönkrement grófi katonatisztbe. A tönkrement grófból parkettáncos lesz egy bécsi mutatóhelyen. És sok megható, sőt drámai pillanat érdeklődik a fiatalok szerelme közé, míg a bonyodalmak valahogyan kibontakoznak. A rendezés a Paramount díszes apparátusával hozza a közönség elé az éjszakai mulatók világgyárost. A mese pedig tele van megkapó fyrdulatokkal, a dialógus fölényes ötletességével. Sári Maritza partnerét a közönség már előbbi filmjein fogadta szeretetétbe. *Herbert Marshall* a legrokonszenvesebb amorózó, a mai férfitípus, amely közvetlen őszinteségével talál utat a közönséghez. *Az eladó gavallérnak* mindenütt őszinte, nagy slágersikere volt és szívesen, örömmel avatták mindenütt sztárá Sári Maritzát.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A szezon legkiemelkedőbb
— Magyarországon ját-
szódó — filmeseménye.

A szezon legkiemelkedőbb
— Magyarországon ját-
szódó — filmeseménye.

A v é n g a z e m b e r

MIKSZÁTH KÁLMÁN
 REGÉNYÛNEK ZENÉSI-
 TETT FILMVÁLTOZATA.

Bársony Rózsi, Wolf-
 Albach Retty, Halmay
 Tibor, Sugár Károly,
 Kun Magda. o—o o—o

A budapesti Ludovika-Akadémia növendékeinek közreműködésével, a budapesti Symphonikus zenekar, az egyetemi énekkar és az 1. honvéd gyalogezred zenekarának szereplésével. o—o

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár Részvénytársaság

1933. évi június hó 17-ik napján délután 5 órakor tartotta XLIII. rendes közgyűlését.

Mérleg-számla 1932. évről

Vagyon: Kézp. 3,166.790, más pénzüintézeteknél elhelyezve 597.354 = 3,766.144, váltótárca álladék 103,002.159, folyószámlai adósok 14,706.951, szavatossági adósok 290.000, Jelzálog kölcsönök 125.287, saját értékpapírok 3,995.977. Ingatlan vagyon: Intézeti székházak 390.000, vasoiat ingatlanok 230.000, Bocsegi és más ingatlanok 4,258.453 = 4,878.453, nyugdíjalap értékei 1,894.800, Heinrich Sándor alapítvány értékpapirjai 100.000, Nachtnébel Ödön alapítvány értékpapirjai 5.000, átmeneti kamatok 22.434, berendezések 1, összesen Lei 132,785.246.

Teher: Alaptőke 20,000,000 tartalékalap 4,342.088, Rendkívüli tartalékalap 4,800.000, kétes követelések tartalékalap 3,500.000 = 9,642.088, alkalmazottak nyugdíjalapja 7,894.804, Heinrich Sándor alapítvány 100.000, Nachtnébel Ödön alapítvány 5.000. Betétek: 85,538.156, folyószámlai hitelezők 4,461.206, visszleszámított váltók 4,826.850, letétek elszámolásra 4,513.726, szavatosságok 290.000, ki nem fizetett osztalékok 133.492, átmeneti tételek 860.852, Előre befolyt és átmeneti kamatok 464.341, nyereség egyenleg: Áthozat előző évről 22.114, 1932 évi tiszta nyereség 32.617 = 54.731. Összesen 132,785.246.

Arad, 1932 december 31-én.

Issekutz Géza s. k. vezérigazgató, Kneffel Béla s. k. ügyvezető igazgató, Dr. Fetter Elemér s. k. főkönyvelő.

A Bánati Bankegyesület r. t. f. hó 30-ikán d. u. 6 órakor Temesváron az intézeti székházban tartotta 45-ik rendes közgyűlését.

Mérleg-számla per 1932 december 31.

Vagyon: Kézpénzek és bankkövetelések 1,967.733, váltótárca 322,285.007, adósok 526,144.515, jelzálog kölcsönök 4,052.289 = 552,481.811, értékpapírok és érdekeltségek lei 26,886.078, ingatlanok 40251719, saját vállalatok 24,842.952, záloglevél bizt. alap 260.000, átmenő tételek 14,093.523, veszteség 2,010.815. Összesen: 662,794.331. Szavatosságok és nyilván tartott értékek lei 49,231.699.

Teher: Részvénytőke lei 130,000.000, tartalékalap lei 52,002.210, különböző kult. alap 150.000 = 52.152.219, forgalomban lévő záloglevelek 1,847.200, díjas záloglevelek 10%-os díja 29.270, betétek könyvecskére és folyószámlán 362,609.956, hitelezők 56,617.462, visszleszámított váltók 56,013,259, fel nem vett osztalék 1,332.142, engedményezett jelzálog kölcsönök 1,356.241, átmenő tételek lei 775.982. Összesen: 662,794.331, Szavatosságok és nyilván tartott értékek 49,131.699.

Gartner János
cégv. főkönyvelő

Ügyvezető igazgatók: Bánfi, m. p., Bosch, m. p., Faber, m. p., Schmalder, m. p., Stamp, m. p.

**Hirdessen
az
„Erdélyi Élet“-ben!**

Bevásárlás előtt tekintse meg **Szántó és Komlós** ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelésekgyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **A R A D, Színházépület.**

— **A „REGGEL”** —

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy
ha valaki előfizetni akar,
ha valakinek címváltozása van,
ha nem kapja a lapot,
ha a kézbesítő körül panasza van:
 forduljon rögtön a „Reggel” kiadóhiv.-jához. Str. M. Nicoara 1.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

G O L D S T E I N L A J O S

Divatáruháza Arad, Sírada Bratianu (Weitzer-János-ucca 2. Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. oo oo oo

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek
Vojtek gyógyszer-tár

Mindennemű fűszer és csemegeárunk legjobb minőségben, legolcsóbban **ÉLES** fűszer- és csemegeüzletében o—o

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégibb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

Tavaszi angol és francia divatlapok megérkeztek a „REVÜ” SZALONBA

C S O N T

elsőrendű uriszabósága, volt Deák F.-u. 15.

Kiadja az „Erdélyi Élet” Lapkiadó Vállalat.

Tip. Lovrov, Arad